

# CÁCH LÀM BÀI VĂN BIỂU CẢM VỀ TÁC PHẨM VĂN HỌC

## I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

- Biết trình bày cảm nghĩ về tác phẩm văn học.
- Tập trình bày cảm nghĩ về một số tác phẩm đã học trong chương trình.

## II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

1. Để trình bày được cảm nghĩ về tác phẩm văn học (thơ hoặc văn xuôi), trước hết HS phải xác định được những cảm nghĩ cần phát biểu.

Cảm nghĩ về tác phẩm tất nhiên bắt nguồn từ tác phẩm và sự suy nghĩ, cảm thụ của người đọc đối với tác phẩm. Những cảm nghĩ ấy có thể như sau :

165

**Hoạt động 3.** Tổng kết về các biện pháp tưởng tượng, liên tưởng, suy luận trong khi phát biểu cảm nghĩ về tác phẩm văn học và cho HS học Ghi nhớ.

**Hoạt động 4.** Hướng dẫn HS chuẩn bị bài sau.

- GV cho HS tự tìm hiểu trước về cách làm và chuẩn bị trước ở nhà theo yêu cầu sau đối với hai tác phẩm đã học : *Rằm tháng giêng* và *Cảnh khuya*.

- Em có cảm nghĩ gì về một trong hai bài thơ đó ?

- Hãy kể lại và miêu tả những gì đã làm cho em có những cảm nghĩ trên.

## IV – GỢI Ý GIẢI BÀI TẬP

**Bài tập 1.** Các bài thơ HS đều đã học. Yêu cầu của bài tập là HS phải biết *tưởng tượng, liên tưởng* và trình bày cảm xúc của mình. Ví dụ về bài thơ *Cảm nghĩ trong đêm thanh tĩnh*, có thể tưởng tượng một đêm nào đó trong cuộc đời phiêu bạt giang hồ, Lí Bạch bỗng thức dậy thấy trăng...

**Bài tập 2.** Lập dàn bài ba phần, phần Thân bài phải nêu được ấn tượng sâu đậm nhất về bài thơ.

- Cảm xúc về cảnh, về người trong tác phẩm.
- Cảm xúc về tâm hồn con người, số phận nhân vật trong tác phẩm.
- Cảm xúc về vẻ đẹp ngôn từ của tác phẩm.
- Cảm xúc về tư tưởng của tác phẩm.

**2. Cảm nghĩ về tác phẩm** thường gắn liền với các thao tác nghị luận như phân tích, giải thích, chứng minh. Trong điều kiện HS chưa học nghị luận, bài cảm nghĩ có thể xây dựng trên cơ sở kể lại sự việc hoặc miêu tả cảnh tượng trong tác phẩm đã gây cho em cảm xúc và suy nghĩ. Ở đây HS nên tập kể lại sự việc trong tác phẩm, tập miêu tả cảnh tượng trong bài để làm cơ sở phát biểu cảm nghĩ.

Điều cốt yếu đối với việc phát biểu cảm nghĩ về tác phẩm văn học là HS phải có được ấn tượng tổng thể về tác phẩm, về nhân vật chính hoặc về phong cảnh, tình huống để nói lên ấn tượng ấy, cảm xúc và suy nghĩ trên cơ sở ấn tượng ấy.

### III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC

**Hoạt động 1.** Cho HS đọc bài văn của Nguyễn Hồng, mỗi em đọc một đoạn. Chú ý yêu cầu đọc đúng, diễn cảm.

**Hoạt động 2.** Tìm hiểu phương pháp phát biểu cảm xúc. Chú ý đây là bài văn hồi tưởng. Nhà văn hồi tưởng lại cảm xúc của mình khi đọc bài ca dao và những ấn tượng do bài ca dao gợi lên. "Cảnh minh họa" nói ở đây là minh họa trong SGK thời trước. Tranh minh họa vẽ người đàn ông mặc áo dài, đội khăn (nhưng ta vẫn có thể tưởng tượng lời trong bài là lời của cô gái nhớ đến người yêu...).

Bài cảm nghĩ này có bốn đoạn, mỗi đoạn nói về hai câu lục bát trong bài. Vậy hãy chia ra làm bốn bước.

**Bước 1:** Tác giả đã cảm nhận thế nào về hai câu đầu ?

Một người đàn ông, thậm chí là người quen nhớ quê. Đây là cách giả định, cụ thể hoá, đặt mình vào trong cảnh để thể nghiệm, bày tỏ cảm xúc. Nếu tưởng tượng là cô gái thì lại khác.

**Bước 2:** Tưởng tượng cảnh ngóng trông và tiếng kêu, tiếng nấc của người trông ngóng.

**Bước 3:** Cảm nghĩ về sông Ngân Hà, con sông chia cắt, con sông nhớ thương đối với Ngư Lang, Chức Nữ.

**Bước 4:** Cảm nghĩ về hai câu cuối, về sông Tào Khê.